

Maria Waloch

TASIEMCZYCE W POLSCE W 2007 ROKU

CESTODE INFECTIONS IN POLAND IN 2007

Zakład Parazytologii Lekarskiej Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny

STRESZCZENIE

W 2007 roku zarejestrowano 134 przypadki tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych stwierdzono: 84 przypadki *Taenia saginata*, 4 *Taenia solium*, 30 przypadków *Taenia species* i 2 *Diphyllobothrium latum*. Ponadto zarejestrowano 41 przypadków tasiemczyc tkankowych wywołanych przez *Echinococcus granulosus*. Z roku na rok obserwuje się stopniowy spadek zarażeń na tasiemczyce.

Słowa kluczowe: tasiemczyce, epidemiologia, Polska, rok 2007

Występowanie tasiemczyc u ludzi w Polsce w 2007 r. oceniano na podstawie danych uzyskanych w stacjach sanitarno-epidemiologicznych oraz zamieszczonych w wywiadach epidemiologicznych dotyczących bąblowicy i wągryzcy.

Ze względu na różnice dotyczące lokalizacji tasiemców w organizmie żywiciela i różnice w epidemiologii zarażeń, występowanie tasiemczyc jelitowych i tkankowych zostanie omówione oddzielnie.

Dane uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi na terenie Polski w 2007 roku zarejestrowano 134 przypadki inwazji tasiemców jelitowych; zapadalność wynosiła 0,35 na 100 000 mieszkańców. Dane te porównane z danymi z roku 2006 (158 przypadków; zapadalność 0,41 na 100 000 mieszkańców) wskazują, że liczba zachorowań na tasiemczyce zmniejszyła się o 15,19%.

Rozpowszechnienie tasiemczyc jelitowych u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2007 r., w zależności od środowiska i płci, przedstawia tabela I. Najwyższe współczynniki zapadalności zarejestrowano w województwach mazowieckim (0,73) i warmińsko-mazurskim (0,70); wysoką zapadalność w łódzkim (0,55), wielkopolskim (0,50) i kujawsko-pomorskim (0,48); niską w podlaskim (0,42), w opolskim (0,38), dolnośląskim (0,31), pomorskim (0,27) oraz w śląskim i zachodniopomorskim (po 0,24); najniższą w małopolskim (0,12) i świętokrzyskim (0,16). Po raz pierwszy od

ABSTRACT

In the year 2007, 134 intestinal cestode infections were registered in Poland. Among them 84 were caused by *Taenia saginata*, 4 by *T. solium*, 30 by *Taenia sp.*, 2 by *Diphyllobothrium latum*. Moreover, 41 cases of cystic echinococcosis were reported.

The obtained results confirmed decreasing frequency of intestinal cestodoses in Poland

Key words: cestode infections, epidemiology, Poland, 2007

co najmniej 10 lat w żadnym województwie wskaźnik zapadalności nie przekroczył 1,00.

Zachorowania na tasiemczyce jelitowe w 2007 r. częściej obserwowano u osób pochodzących ze środowiska miejskiego (90 przypadków, 67,16%) niż u osób ze środowiska wiejskiego (44 przyp., 32,84%). Inwazje tasiemców występowały równie często u mężczyzn (64 przyp. 47,76%) jak i u kobiet (70 przyp., 52,24%).

Występowanie tasiemczyc jelitowych u ludzi w Polsce w 2007 r. w zależności od wieku chorych przedstawia tabela II. Stwierdzono, że tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce najczęściej występowały u osób w grupie wieku 50-59 lat (27 przypadków, 20,15%). Osoby w wieku od 20 do 29 lat i od 30 do 39 lat (po 24 przypadki, po 17,91%) oraz osoby w grupach wieku 40-49 lat i 60-69 lat (po 18 przypadków, po 13,43%) stanowiły kolejne co do liczebności grupy chorych na tasiemczyce. Odsetek inwazji był bardzo niski w trzech grupach wiekowych od 0 do 14 lat i wynosił po 2,24%. Jeszcze niższy był w grupie 15-19 lat i wynosił 1,49%, następnie gwałtownie wzrósł w grupie 20-39 lat do 17,91%. Niewielki spadek (do 13,43%) zaobserwowano w grupie 40-49 lat, po czym osiągnął najwyższą wartość 20,15% w grupie 50-59 lat. W kolejnych dwóch grupach nastąpiło stopniowe obniżenie odsetka inwazji do 13,43% i 8,96%.

Badaniami laboratoryjnymi potwierdzono 120 przypadków tasiemczyc jelitowych, tj. 89,55%

Tabela I. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2007 r. Zachorowania wg środowiska i płci oraz zapadalność

Table I. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2007 and incidence rate per 100 000 population according to the place of living and sex

Województwo	Środowisko		Płeć		Razem	
	Wieś	miasto	mężczyźni	kobiety	liczba za-chorowań	zapadalność na 100 000
1	2	3	4	5	6	7
1.Dolnośląskie*	5	4	5	4	9	0,31
2.Kujawsko-pomorskie*	5	5	8	2	10	0,48
3.Lubelskie	-	-	-	-	-	-
4.Lubuskie	-	-	-	-	-	-
5.Łódzkie	2	12	4	10	14	0,55
6.Małopolskie*	3	1	3	1	4	0,12
7.Mazowieckie*	14	24	17	21	38	0,73
8.Opolskie	2	2	2	2	4	0,38
9.Podkarpackie	-	-	-	-	-	-
10.Podlaskie*	1	4	1	4	5	0,42
11.Pomorskie	1	5	5	1	6	0,27
12.Śląskie*	1	10	3	8	11	0,24
13.Świętokrzyskie	1	1	2	-	2	0,16
14.Warmińsko-mazurskie	3	7	5	5	10	0,70
15.Wielkopolskie	6	11	7	10	17	0,50
16.Zachodniopomorskie	-	4	2	2	4	0,24
Liczba	44	90	64	70	134	0,35
Polska %	32,84	67,16	47,76	52,24	100,00	

*po korekcje danych przysłanych do Zakładu Parazytologii Lekarskiej NIZP PZH z danymi umieszczonymi w wywiadach przysłanych do Zakładu Epidemiologii NIZP PZH

Tabela II. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2007 r. Zachorowania wg wieku chorych

Table II. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2007 according to the age of patients

Grupy wieku (lata)	Liczba przypadków	Odsetek
0-4	3	2,24
5-9	3	2,24
10-14	3	2,24
15-19	2	1,49
20-29	24	17,91
30-39	24	17,91
40-49	18	13,43
50-59	27	20,15
60-69	18	13,43
70+	12	8,96
Razem	134	100,00

ogółu zgłoszonych przypadków. Wśród wszystkich rozpoznanych tasiemczyc jelitowych (tab. III) dominowały przypadki wywołane przez *Taenia saginata* (84 chorych, tj. 70,00% przypadków potwierdzonych

Tabela III. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2007 r. wg rozpoznanego gatunku tasiemca w poszczególnych województwach

Table III. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2007 confirmed by laboratory examinations in particular provinces

Województwo	Gatunek tasiemca					Razem
	<i>Taenia saginata</i>	<i>Taenia solium</i>	<i>Taenia sp.</i>	<i>Diphyllobothrium latum</i>		
1	2	3	4	5	6	
1.Dolnośląskie	3	2	4	-	9	
2.Kujawsko-pomorskie	6	1	3	-	10	
3.Lubelskie	-	-	-	-	-	
4.Lubuskie	-	-	-	-	-	
5.Łódzkie	10	-	2	-	12	
6.Małopolskie	4	-	-	-	4	
7.Mazowieckie	25	1	9	1	36	
8.Opolskie	3	-	1	-	4	
9.Podkarpackie	-	-	-	-	-	
10.Podlaskie	2	-	-	1	3	
11.Pomorskie	4	-	-	-	4	
12.Śląskie	7	-	2	-	9	
13.Świętokrzyskie	1	-	1	-	2	
14.Warmińsko-mazurskie	5	-	1	-	6	
15.Wielkopolskie	12	-	5	-	17	
16.Zachodniopomorskie	2	-	2	-	4	
Liczba	84	4	30	2	120	
Polska %	70,00	3,33	25,00	1,67	100	

Tabela IV. Tasiemczyce jelitowe u ludzi w Polsce w 2007 r. zgłoszone bez rozpoznania laboratoryjnego wg województw

Table IV. Intestinal cestode infections in humans in Poland in 2007 registered without species identification according to provinces

Województwo	Liczba	Procent*
Łódzkie	2	14,29
Mazowieckie	2	5,26
Podlaskie	2	40,00
Pomorskie	2	33,33
Śląskie	2	18,18
Warmińsko-mazurskie	4	40,00
Razem	14	10,45**

* - Odsetek ogólnej liczby przypadków zgłoszonych w województwie

** - Odsetek ogólnej liczby przypadków

badaniami laboratoryjnymi; zapadalność 0,22 na 100 000 mieszkańców). Inwazje *T. solium* stwierdzono u 4 chorych (3,33%, wykrytych przypadków; zapadalność 0,01). Współczynnik zapadalności na tasiemczyce *T. solium* utrzymuje się od wielu lat na tym samym, niskim poziomie. Zachorowania na tę tasiemczyce

Tabela V. Tasiemczyce tkankowe (bąblowica jednojamowa) u ludzi w Polsce w 2007 r. wg środowiska i płci
 Table V. Larval cestode infections (cystic echinococcosis) in humans in Poland in 2007 according to the place of living and sex

Województwo	Bąblowica wg środowiska i płci					zapadalność na 100 000
	wieś		miasto		razem	
	K	M	K	M		
1	2	3	4	5	6	7
Kujawsko-pomorskie*	6	1	7	-	14	0,68
Lubelskie	2	1	-	1	4	0,18
łódzkie	1	-	2	-	3	0,12
Małopolskie	1	-	1	-	2	0,06
Mazowieckie	1	-	-	1	2	0,04
Podlaskie**	2	2	2	-	6	0,50
Śląskie	-	-	1	-	1	0,02
Warmińsko-mazurskie	1	-	-	-	1	0,07
Wielkopolskie*	1	1	2	1	5	0,15
Zachodnio-pomorskie	1	-	1	1	3	0,18
Liczba	16	5	16	4	41	0,11
Polska %	39,02	12,20	39,02	9,76	100,00	

* dane uzyskane z Zakładu Epidemiologii NIZP PZH

** dane po korekcie pani Barbary Kondej z Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH

K-kobiety, M-mężczyźni

zarejestrowano na terenie województw: dolnośląskiego (2 przypadki), kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego (po 1 przypadku). Zarażenia *Taenia species* zanotowano u 30 osób (25% ogółu potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,08). Poza tasiemczycami wywołanymi przez *Taenia*, wykryto inwazję *Diphyllobothrium latum* u dwóch osób: w województwie mazowieckim i podlaskim (1,67% wszystkich potwierdzonych przypadków; zapadalność 0,005).

W 2007 r. odsetek tasiemczyc, które zgłoszono bez rozpoznania laboratoryjnego w sześciu województwach wyniósł 10,45% ogólnej liczby przypadków (tab. IV). Najwyższy odsetek nierozpoznanych tasiemczyc jelitowych zgłoszono w województwach podlaskim (40%), warmińsko-mazurskim (40%) i pomorskim (33,33%); najniższy w mazowieckim (5,26%). W łódzkim i śląskim, wynosił odpowiednio 14,29%, 18,18%.

Liczba tasiemczyc jelitowych zgłoszonych bez rozpoznania laboratoryjnego oraz rozpoznanych jako inwazje *Taenia species* wynosiła łącznie 44 przypadki, tj. 32,84% ogólnej liczby przypadków. Zanotowano jej spadek w porównaniu do wartości z roku 2006 (56 przypadków, 35,44%).

Dane dotyczące tasiemczyc tkankowych uzyskane z poszczególnych województw wykazały, że u ludzi w Polsce zarejestrowano w 2007 r. w dziesięciu województwach 41 przypadków bąblowicy wywołanej przez *Echinococcus granulosus* (zapadalność 0,11). Nie zarejestrowano żadnego przypadku wągrzycy i bąblowicy wielojamowej.

Rozpowszechnienie bąblowicy u ludzi w poszczególnych województwach w Polsce w 2007 r. wg środowiska i płci przedstawia tabela V.

Na wsi wystąpiło o jedno zachorowanie na bąblowicę więcej (21 przyp. 51,22%) niż w mieście (20 przyp. 48,78%). W obu tych środowiskach częściej chorowały kobiety (32 przyp. 78,05%) niż mężczyźni (9 przyp. 21,95%). Najwięcej zachorowań zanotowano na terenie dwóch województw: kujawsko-pomorskiego (14 przyp. 34,15%; zapadalność 0,68) i podlaskiego (6 przyp. 14,63%; zapadalność 0,50).

Z prawdziwą przyjemnością odnotowano fakt, że zmniejszyła się liczba niezgodności między danymi nadesłanymi do Zakładu Parazytologii Lekarskiej Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny przez Pracownię Parazytologiczne WSSE a danymi Nadzoru Epidemiologicznego tych stacji. W roku 2005 niezgodności dotyczyły liczby zgłaszanych przypadków, wieku chorych, pochodzenia środowiskowego chorych oraz braku informacji o zarejestrowanych tasiemczycach tkankowych z 11 województw, w 2006 z 13, a w 2007 roku tylko z 7.

Otrzymano: 29.01.2009 r.

Zakwalifikowano do druku: 17.03.2009 r.

Adres do korespondencji:

mgr Maria Waloch

Zakład Parazytologii Lekarskiej Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny
 Ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa

Tel. (022)-54-21-220